

O skuteczności realizacji funkcji kontrolnych PIP

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej na posiedzeniu 15 lutego br. w siedzibie Sejmu rozpatrzyła informację na temat skuteczności realizacji funkcji kontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy w aspekcie obowiązujących przepisów prawnych. Przedstawił ją zastępca głównego inspektora pracy Grzegorz Łyjak. Podkreślił, że skuteczność działania inspekcji wyraża się 95 procentowym poziomem wykonania przez pracodawców decyzji inspektorów pracy.

Grzegorz Łyjak zwrócił uwagę, że nowelizacja ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy z 9 czerwca 2011 r. wprowadziła regulacje, które usprawniają działalność organów PIP. Inspektorzy pracy uzyskali m. in. uprawnienie do wydawania poleceń ustnych w razie stwierdzenia uchybień niemieszczących się w zakresie przedmiotowym nakazu, jeżeli nieprawidłowości te mogą być usunięte podczas trwania kontroli lub niezwłocznie po jej zakończeniu.

Uzyskali także uprawnienie do nakazania wykonania badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy w przypadku naruszenia trybu, metod, rodzaju lub częstotliwości wykonania tych badań i pomiarów lub konieczności stwierdzenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Pozwala to na skuteczniejsze egzekwowanie realizacji obowiązków pracodawcy.

Nowelizacja umożliwiła ponadto inspektorom pracy stosowanie postępowania mandatowego w przypadku niektórych wykroczeń polegających na naruszeniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, co pozwoliło na przyspieszenie i usprawnienie działania organów PIP. Zobowiązała prokuratorów do sporządzania na wniosek inspektora pracy uzasadnienia postanowienia o odmowie wszczęcia albo umorzenia dochodzenia, co z kolei stworzyło możliwość lepszego konstruowania przez inspektorów pracy środków odwoławczych.

Niemniej, jest wiele przepisów prawnych, które utrudniają skuteczną realizację funkcji kontrolnych PIP. Grzegorz Łyjak wymienił tu przede wszystkim niektóre zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Poważnym utrudnieniem wynikającym z tej ustawy, szczególnie dotkliwym w przypadku kontroli legalności zatrudnienia, jest obowiązek zawiadamiania przedsiębiorcy o zamiarze wszczęcia kontroli. Powiadomienie podmiotu kontrolowanego o planowanej kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców w większości przypadków czyni taką kontrolę bezprzedmiotową i całkowicie niweczy jej efekty.

Istotny wpływ na organizację pracy PIP wywarło także wprowadzenie upoważnień do kontroli przedsiębiorców. Zwiększa to czasochłonność czynności poprzedzających rozpoczęcie kontroli i

ogranicza mobilność inspektorów pracy.

Dużo problemów w praktycznym stosowaniu stwarzają inspektorom PIP przepisy o czasie pracy. Jednym z przykładów jest brak definicji dnia wolnego, udzielanego z tytułu pięciodniowego tygodnia pracy, co jest szczególnie istotne, gdy pracownik wykonuje pracę w systemie zmianowym. Kontrowersje budzą również przepisy dotyczące doby, zwłaszcza w kontekście godzin nadliczbowych w razie podjęcia pracy kolejny raz w tej samej dobie. Wiele problemów interpretacyjnych powoduje także brak definicji placówki handlowej.

Posłowie z Komisji do Spraw Kontroli Państwowej postanowili przygotować opinię, dotyczącą rozważenia możliwości zmiany przepisów utrudniających skuteczną realizację funkcji kontrolnych PIP, i skierować ją do Komisji Gospodarki.

Obradom komisji przewodniczył poseł **Arkadiusz Czartoryski**.

Inspekcja Pracy stale monitoruje skuteczność swoich działań, identyfikując na bieżąco problemy wpływające na efektywność prowadzonych działań. Wynikają one z niejasnych, sprawiających trudności interpretacyjne przepisów prawnych. Konkluzje wypływające z monitoringu zostały przedstawione Komisji do Spraw Kontroli Państwowej w obszernym materiale „Wnioski de lege ferenda wynikające z kontroli Państwowej Inspekcji Pracy”. Część ze zgłoszonych postulatów została zrealizowana, głównie podczas nowelizacji ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy dokonanej z inicjatywy komisji. Pozostałe wnioski, m.in. dotyczące kwestii związanych z czasem pracy (w tym czasem pracy kierowców), zostały skierowane pod obrady Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych.